

HAVARİLERİN SOFRA TALEBİ

Hepimizin bildiği bir gerçek şu ki Hz. İsa, İsrailoğulları kavmine mensuptur. Yahudi bir toplumda ve Yahudi gelenekleri altında yetişmiş ve muhtemelen bütün ömrü boyunca bu toplumun bir ferdi olarak yaşamıştır.

Giriş

Hz. İsa önündeki Tevrat'ı tasdik etmek, Yahudilere özel olarak haram kılınmış bazı şeyleri helal kılmak için geldiğini ve kulluğun doğrudan Allah'a yapılması gerektiğini söylemiş; bu tebliğini çamurdan kuş heykeli yapıp ona üfleyerek Allah'ın izni ile kuş olması, doğuştan kör olan ve alaca hastalığına tutulmuş olanı iyileştirmesi, Allah'ın izni ile ölüleri diriltmesi, evlerde neler yendiğini ve nelerin biriktirildiğini söylemesi gibi belgelerle desteklediği halde bu belgelerin/âyetlerin görmezden gelindiğini anlayınca sormuştur:

“Allah yolunda bana kimler yardım eder?”

Bu soruya olumlu cevap verenler Yeni Ahit Kitabı'ndaki metinlere göre toplumun alt tabakalarından, eğitimsiz, sıradan ve kırsalda yaşayan kimselerdir (Elçilerin İşleri, 4/13) ve kitabımız Kur'an'ın bildirdiğine göre şu cevabı verirler:

“Allah için biz yardım ederiz. Allah'a inanıp güvendik. Şahit ol, biz O'na teslim olmuş kimseleriz.

Rabbimiz! İndirdiklerine inandık ve Elçinin yoluna girdik.

Bizi buna şahitlik edenlerle birlikte yaz.” (Âl-i İmrân 3/52-53)

İncil'de havarilerin sayısının on iki olduğu bildirilmiştir: Bunlar, Petrus adıyla bilinen Simun, onun kardeşi

Andreya, Zebedi'nin oğulları Yakup ve Yuhanna, Filipus ve Bartalmay, Tomas ve vergi görevlisi Matta, Alfay oğlu Yakup ve Taday, Yurtsever Simun ve İsa'yı sonradan ele veren Yahuda İskariyot'dur.

Hz. İsa'nın tebliğini yaptığı dönemde kendilerini “Müslüman” olarak tanımlayan bu kişiler, ellerinde bulunan Tevrat metinlerini hakkıyla okudukları ve dolayısıyla yeni gelecek Nebi-Rasul'un özelliklerini bildikleri için Allah tarafından içlerine ilham yoluyla yapılan vahyi doğru değerlendirmişler, zihinlerindeki mevcut bilgiler ile yaşanan durumu Allah'ın izni ile eşleştirerek teslim oldukları dine ait kendilerine yüklenen sorumluluğun hakkını vermişlerdir.

Tercihlerini Allah'ın dini İslâm'a yardımdan yana yapmışlardır.

“Bir gün havarilere ‘Bana ve Elçime inanıp güvenin’ diye vahyettim.

Onlar da ‘İnanıp güvendik; sen şahit ol bizler Allah'a teslim olan (müslüman) kimseleriz’ diye karşılık verdiler.” (Mâide 5/111)

Ancak Havariler hemen sonrasında kalplerinin mutmain olması amacıyla Hz. İsa'ya sorarlar:

“O gün havariler dediler ki ‘Meryem oğlu İsa! Rabbinin bize, gökten sofrayı indirmeye gücü yeter mi?’” (Mâide 5/ 112)

Hz. İsa ve Havariler “Hristiyan” Değildi

Hepimizin bildiği bir gerçek şu ki Hz. İsa, İsrailoğulları kavmine mensuptur. Yahudi bir toplumda ve Yahudi gelenekleri altında yetişmiş ve muhtemelen bütün ömrü boyunca bu toplumun bir ferdi olarak yaşamıştır.

Dolayısıyla yukarıdaki âyetlerde kendisine yardımcı olma sözünü veren Havariler de Yahudi toplumunun birer ferdidirler.

Yaşadığı dönemde Hz. İsa'ya inananlar da İsrailoğullarının bir bölümünü oluşturmaktadırlar.

“Ey inanıp güvenenler! Allah için yardım eden kişiler olun. Nitekim Meryem oğlu İsa Havarilere: ‘Allah’a giden yolda bana kimler yardım eder?’ dediğinde Havariler: ‘Biz, Allah için yardım ederiz.’ demişlerdi.

Böylece İsrail oğullarının bir bölümü inanıp güvenmiş, bir bölümü de görmezlikten gelmişti.

Biz de inanıp güvenenleri düşmanlarına karşı güçlendirdik; sonunda onlara üstün geldiler.” (Saff 61/14)

Ve yine biliyoruz ki Hz. İsa, Tevrat kitabını tasdik etmek için geldiğini söylemiştir:

“Önümdeki Tevrat’ı onaylamak ve size haram kılın-

miş bazı şeyleri helâl kılmak için geldim. Size, Rabbinizin belgesi ile geldim. Artık Allah’tan çekinin de bana gönülden uyun.” (Âl-i İmrân 3/50)

“Kutsal Yasa’yı (Tevrat’ı) ya da elçilerin sözlerini geçersiz kılmak için geldiğimi sanmayın. Ben geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya geldim. Size doğrusunu söyleyeyim, gök ve yer ortadan kalkmadan, her şey gerçekleşmeden, Kutsal Yasa’dan ufacak bir harf ya da bir nokta bile eksilmeyecek. Bu nedenle, bu buyrukların en küçüklerinden birini kim çiğner ve başkalarına öyle yapmayı öğretirse, Göklerin Egemenliğinde en küçük sayılacak. Ama bu buyrukları kim yerine getirir ve başkalarına öğretirse, Göklerin Egemenliğinde büyük sayılacak.” (Matta 5/17-19)

Oysa günümüzde yaygın olan Hristiyanlık anlayışında Tevrat kitabına bir atıf bulunmamakta, Hz. İsa’nın gelişi ile Tevrat’ın hükmünün kalktığı zannedilmektedir.

Çoğunluk Müslümanlarda da bu anlayış hâkimdir. “İslâm” dininin yeryüzündeki insanlık tarihi ile başlayan “tek din” ve müntesiplerinin de en baştan beri “Müslüman” olarak adlandırıldığı gerçekleri gözden kaçırıldığından, Hz. İsa ve Havariler ile ilgili âyetler akıllarda muğlak kalmakta, kitabımız Kur’ân’ın önceki kitaplarla irtibatına bakılmadığından âyetler hakkındaki “tedebür” eylemi vahiy zincirinden kopuk bağımsız düşünme çalışmalarına hasredilmektedir.

“Bu sözleri onlar için peş peşe sıraladık. Belki kafalarını çalıştırırlar. Kendilerine daha önce kitap verdiklerimiz bu kitaba da inanacaklardır. Onlara okununca şöyle diyeceklerdir: Biz ona inandık; o Rabbimizden gelen gerçek kitaptır. Biz daha önce de Rabbimize teslim olmuş kimselerdik.” (Kasas 28/51-53)

Havariler de Kutsal Yasa'nın takipçileri ve yaşamını Müslümanca sürdüren insanlardır. Hz. İsa'nın, beklendikleri Nebi-Rasul olduğunu, elleri arasındaki Kutsal Yasa'yı iyi talim etmiş olmaları nedeniyle hemen anlamışlardır.

Havarilerin Okudukları

Havarilerin Kutsal Yasa'ya olan bağlılıkları İncil'de birçok kez belirtilmektedir. Örneğin Luka İncili 21/17-25. Bölümlerde Havarilerin, Yahudilik ve Kutsal Yasa karşıtı söylemlerde bulunup kendi inanç öğretilerini yaymaya çalıştığı için sorguya çekmek istedikleri Pavlus'a hitaben şu sözleri söyledikleri belirtilir:

“17. Yeruşalim'e vardığımız zaman kardeşler bizi sevinçle karşıladılar. 18. Ertesi gün Pavlus'la birlikte Yakup'u görmeye gittik. İhtiyarların hepsi orada toplanmıştı. 19. Pavlus, onların hal hatırını sorduktan sonra, hizmetinin aracılığıyla Tanrı'nın öteki uluslar arasında yaptıklarını teker teker anlattı. 20. Bunları işittince Tanrı'yı yücelttiler. Pavlus'a, 'Görüyorsun kardeş, Yahudiler arasında binlerce imanlı var ve hepsi Kutsal Yasa'nın candan savunucusudur' dediler. 21. 'Ne var ki, duyduklarına göre sen öteki uluslar arasında yaşayan bütün Yahudiler'e, çocuklarını sünnet etmemelerini, törelerimize uymamalarını söylüyor, Musa'nın Yasası'na sırt çevirmeleri gerektiğini öğretiyormuşsun. 22. Şimdi ne yapmalı? Senin buraya geldiğini mutlaka duyacak-

lar. 23. Bunun için sana dediğimizi yap. Aramızda adak adanmış dört kişi var. 24. Bunları yanına al, kendileriyle birlikte arınma törenine katıl. Başlarını tıraş edebilmeleri için kurban masraflarını sen öde. Böylelikle herkes, seninle ilgili duyduklarının asılsız olduğunu, senin de Kutsal Yasa'ya uygun olarak yaşadığını anlatsın. 25. Öteki uluslardan olan imanlılara gelince, biz onlara, putlara sunulan kurbanların etinden, kandan, boğularak öldürülen hayvanlardan ve fuhuştan sakınmalarını öngören kararımızı yazmıştık.”

Buradan Kudüs'te bulunan Hz. İsa cemaatinin Kutsal Yasa'ya yâni Hz. Musa'nın yasalarına bağlı şekilde yaşadıkları anlaşılmaktadır ki zaten Hz. İsa'ya

söz veren Havariler yeni bir din tesis etme konusunda değil var olan dini ekleme ve çıkarmalardan arındırmak, tekrar ayağa kaldırmak ve tamamlamak konusunda Hz. İsa'ya yardımcı olmuşlardır.

Havarilerden Petros'un, “Elçilerin İşleri” kitabında Pentikost Günü (Ellinci Gün) Hz. İsa'nın Mesih olduğunu izah etmek için verdiği vaazda Mezmurlardan alıntı yaptığı görülmektedir:

“O'nunla ilgili olarak Davut şöyle der: 'Rab'bi her zaman önümde gördüm,

Sağımda durduğu için sarsılmam.

Bu nedenle yüreğim mutlu, dilim sevinçlidir.

Dahası, bedenim de umut içinde yaşayacak.

Çünkü sen canımı ölümler diyarına terk etmeyeceksin,

Kutsalının çürümesine izin vermeyeceksin.

Yaşam yollarını bana bildirdin;

Varlığınla beni sevinçle dolduracaksın.”

(Elçilerin İşleri 2/25-28)

“İslâm” dininin yüzündeki insanlık tarihi ile başlayan “tek din” ve müntesiplerinin de en baştan beri “Müslüman” olarak adlandırıldığı gerçekleri gözden kaçırıldığından, Hz. İsa ve Havariler ile ilgili âyetler akıllarda muğlak kalmakta, kitabımız Kur'ân'ın önceki kitaplarla irtibatına bakılmadığından âyetler hakkındaki “tedebbür” eylemi vahiy zincirinden kopuk bağımsız düşünme çalışmalarına hasredilmektedir.

Bizlere İncil'in haber vermesiyle ulaşan konuşmasında Petros'un, Mezmurlar Kitabının 16/8-11 Bölümünün yukarıdaki pasajlarına vaazında yer verdiği anlaşılmaktadır.

Yine "Yakup'un Mektubu" 2. Bölümünde Yakup'un Musa Yasasına bağlılığı çok çarpıcı biçimde öne çıkmaktadır:

'Komşunu kendin gibi sev' diyen Kutsal Yazı'ya uyarak Kralımız Tanrı'nın Yasasını gerçekten yerine getiriyorsanız, iyi ediyorsunuz. Ama insanlar arasında ayırım yaparsanız, günah işlemiş olursunuz; Yasa tarafından, Yasa'yı çiğneyenler olarak suçlu bulunursunuz. Çünkü Yasa'nın her dediğini yerine getiren, ama tek bir noktada ondan sapan kişi bütün Yasa'ya karşı suçlu olur. Nitekim 'Zina etme' demiş olan, aynı zamanda 'Adam öldürme' demiştir. Eğer sen zina etmez, ama adam öldürürsen, Yasa'yı çiğnemiş olursun. Özgürlük Yasasıyla yargılanacak olanlar gibi konuşun ve davranın. Çünkü yargı, merhamet göstermemiş olana karşı merhametsizdir. Merhamet, yargıya galip gelir.' (Yakup'un Mektubu 2/8-12)

Sofra Talebi

Bütün bu örneklerden sonra konumuza dönersek; Havarilerin elleri arasında devamlı okudukları Mezmurların 78. Bölümünün bir kısmı şöyledir:

"Ama onlar çölde Yüceler Yücesi'ne başkaldırarak Günah işlemeye devam ettiler. Canlarının çektiği yiyeceği isteyerek İçlerinde Tanrı'yı denediler. 'Tanrı çölde sofrayı kurabilir mi?' diyerek, Tanrı'ya karşı konuştular. 'Bak, kayaya vurunca sular fışkırdı, Dereler taşıdı. Peki, ekmeğe verebilir mi, Et sağlayabilir mi halkına?' RAB bunu duyunca çok öfkelenmiş, Yakup'a ateş püskürdü, Öfkesi tırmandı İsrail'e karşı; Çünkü Tanrı'ya inanmıyorlardı, O'nun kurtarıcılığına güvenmiyorlardı. Yine de RAB buyruk verdi bulutlara, Kapaklarını açtı göklerin; Man yağdırdı onları beslemek için, Göksel tahıl verdi onla-

ra. Meleklerin ekmeğini yedi her biri, Doyasıya yiyecek gönderdi onlara. Doğu rüzgârını estirdi göklerde, Gücüyle güney rüzgârına yol gösterdi. Toz gibi et yağdırdı başlarına, Deniz kumu kadar kuş; Ordugâhlarının ortasına, Konakladıkları yerin çevresine düşürdü. Yediler, tıka basa doydular, İsteklerini yerine getirdi Tanrı."

Kitabımız Kur'ân, İsrailoğullarının Firavunun elinden kurtulup Mısır'dan çıktıkdan sonra zorlu çöl şartları içinde kendilerine rızık vermesi için Allah'a yalvarmasını Hz. Musa'dan istediklerini haber vermektedir ki bu âyetler yukarıdaki Mezmurlar bölümü ile benzerlik göstermektedir.

"Bir ara şöyle demiştiniz: 'Musa! Tek çeşit yemeğe katlanamayacağız; Rabbine (Sahibine) yalvar da bize toprak ürünlerinden sebze, hıyar, sarımsak, mercimek ve soğan bitirsin!' O da 'Üstün olanı alt seviyede olanla değiştirmek mi istiyorsunuz? İnin bir şehre, istediğiniz şeyler orada var!' dedi. Başlarına sefillik ve çaresizlik çökmüş, Allah'ın öfkesiyle yıkılmışlardı. Öyle olmuştu; çünkü Allah'ın âyetlerini görmezlikten geliyor ve nebîlerini haksız yere öldürüyorlardı. Öyle olmuştu; çünkü isyana dalıyorlar ve aşırı gidiyorlardı.'" (Bakara 2/61)

"Tanrı'yı denemek" gibi bir amaç barındıran bu talep karşısında İsrailoğullarının isteklerinin yine de yerine geldiğini ve "Tanrı çölde sofrayı kurabilir mi?" sorusunun olumlu yanıt bulduğunu Havariler Mezmurların bu bölümünden okumuş ve akıllarının bir köşesinde bu sahne yer etmiş olmalıdır.

Bu nedenle Hz. İsa'nın bir Nebi-Rasul olduğunu anladıkları halde kalplerinin mutmain olması için İsrailoğullarının Hz. Musa'ya sordukları o soruyu bu kez de Havariler Hz. İsa'ya sormuşlardır:

"O gün havariler dediler ki 'Meryem oğlu İsa! Rabbinin bize, gökten sofrayı indirmeye gücü yeter mi?'" (Mâide 5/ 112)

Yukarıda belirttiğimiz gibi Hz. İsa Yahudi toplumunun

bir ferdi idi ve Mezmurlar'ın bu bölümünde yer alan "sofra talebinden" haberdardı, tabii ki sonrasında da: *"Ancak onlar isteklerine doymadan, Daha ağızları doluyken, Tanrı'nın öfkesi parladı üzerlerine. En güçlülerini öldürdü, Yere serdi İsrail yiğitlerini. Yine de günah işlemeye devam ettiler, O'nun harikalarına inanmadılar. Bu yüzden Tanrı onların günlerini boşluk, Yıllarını deşet içinde bitirdi."*

Dolayısıyla Hz. İsa, Havarilerin bu talebinin genel anlamda bir deneme isteğini de barındırabileceğini düşünüyor ve eğer İsrailoğulları gibi yine de inkâr ederler, günah işlemeye devam ederlerse bunun kötü bir akıbet doğuracağından endişe ediyordu:

"Dedi ki: 'Eğer inanıp güvenmiş kimseler iseniz Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun.'"

Aynı akıbet bilgisi Havarilerde de bulunuyordu ancak yine de ısrar ettiler. Çünkü kendilerine güveniyorlar ve Hz. İsa'nın olmadığı ancak beklenildiği dönemlerde zor şartlarda muttaki bir tutum ile "ısr" bilincini diri tutarak yapmış oldukları şahitliklerini Hz. İsa ile beraber taçlandırmak, şimdiye kadar yaptıkları bütün iş ve eylemlerin Allah katında makbul sayıldığını, doğru bir yol üzerinde sebat ettiklerini gözleri ile görerek ve o sofradan yiyerek rahatlamak istiyorlardı.

"Dediler ki 'Biz istiyoruz ki o sofradan yiyelim, içimiz rahatlasın, hem de senin doğru söylediğini bilelim ve ona şahitler olalım.'" (Mâide 5/113)

Rabbimiz Allah, bu sofraya talebine de olumlu cevap verebileceğini ancak bundan sonra şayet bu sofraya görmezden gelinir, emir ve yasaklara riayet edilmezse bu tutumun ağır bir ceza gerektirdiği uyarısını da yapmaktadır.

"Allah dedi ki: 'O sofrayı size indiriyorum. Sizden kim, bundan sonra da görmezlikten gelirse (kâfirlik ederse) ona bu âlemde kimseye vermediğim bir ceza vereceğim.'" (Mâide 5/115)

Nitekim bu sofrayı görmezden gelip Hz. İsa'yı Roma askerlerine ispiyon eden Havarî Yahuda İskariyot, Hz. İsa'ya benzetilerek çarمیha gerilmekten kurtulamamıştır.

Sonuç

İslâm dini Allah indinde tek din, Kitabımız Kur'ân son kitap, Nebimiz Hz. Muhammed ise son Nebidir. Kitabımız Kur'ân bizlere tedebbür etmemiz gerektiğini söylerken Hz. Adem'den itibaren yeryüzünde yankı bulan vahiy zincirinin tümünü göz önünde bulundurarak, bütün bu rehberliğin arkasında Allah olduğunu unutmaktan İslâm'ı ve Kur'ân'ı anlamamız gerektiğini belirtir.

Havariler de kendi çağlarında "ısr" yükünden kurtulabilmek, bekledikleri Nebi'nin göstereceği belirtileri doğru teşhis edip onu "tasdik" etmek amacıyla bir nevi "tedebbür" etmişlerdir. Önceki ilahi kitapları iyi talim etmişler, akıllarında tutmuşlar, karşılaştıkları durumla eşleştirmişlerdir.

Havarilerin sofraya talebi durup dururken bir merak, sınamaya ya da bir güvensizlik sonucu gerçekleşmiş değildir. Onlar böyle bir talepten, okudukları kitap ya da söyleyegeldikleri Mezmurlar sayesinde daha önce bilgi sahibi olmuşlar ve kendilerinden öncekilerle birlikte kendilerinin de doğru yolda olduklarına dünya gözüyle şahit olmak, kalplerini tatmin etmek, bu şahitlikle mutlu olmak ve ısr yükünden kurtulmuş olmanın getirdiği bayram sevincini yaşamak istemişlerdir.

"Meryem oğlu İsa dedi ki: 'Ey Allah'ım! Ey Sahibimiz! Bize gökten bir sofraya indir. Öncülerimiz ve arkadan gelenlerimiz için bir bayram ve senden bir belge olsun. Bize rızık ver. Rızık verenlerin en hayırlısı Sen'sin.'" (Mâide 5/114)